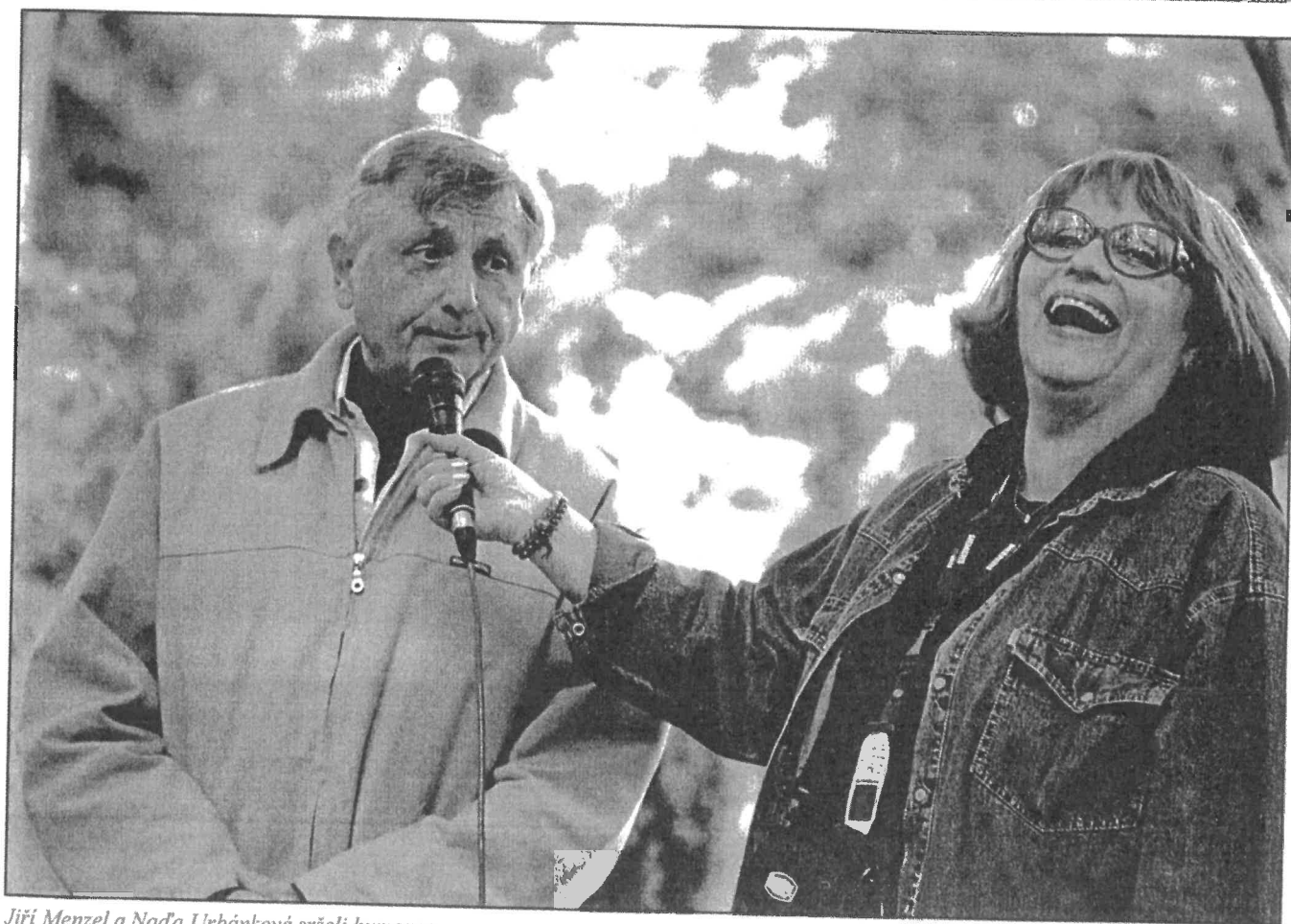

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

NYMBURSKÝ

PÁBITEL

číslo 21

Jiří Menzel a Naďa Urbánková sršeli humorem

Opět slunečné Hrabalovo Kersko

Již po šesté (utíká to) se sešli přátelé a obdivovatelé Bohumila Hrabala a jeho díla na „lesní slavnosti“ Hrabalovo Kersko. V sobotu 22. května jsme po ránu opět mohli sebevědomě prohlásit, že „počasí umíme“, i když ještě v pátek večer jsme lomili rukama, neboť lilo jako z konve. A slunečný, i když chladný den se nám opravdu vydařil.

Již o půl deváté čekal na Miladu Hakenovou redaktor Českého rozhlasu - Region Láďa Hruška, aby v přímém vstupu pozvali posluchače rádia do Kerska. Další živé vysílání se uskutečnilo z průběhu tradiční-

ho pochodu „po místech, která měl Bohumil Hrabal rád“ - Honza Řehounek barvitě vylíčil, jak se asi osmdesáti účastníkům krásně šlape.

V právě poledne už na pohostinné zahrádce Lesního ateliéru Kuba bylo pod korunami borovic roztočené Postřížinské pivo a grilovaly se speciality. A lidé se scházeli - odhadem se jich tu za odpoledne vystřídalo šest, možná i sedm stovek. Hrál osvědčená kapela To - Jo band, trojice pražských herců P. Jurková, R. Kvíz a Ž. Filipková odrecitovala literárně - dramatickou koláž z Postří-

žin, Krasosmutnění a Svateb v domě „Dvě osudové ženy doktora B. H.“ a nymburští amatérští divadelníci sehráli představení s názvem Nymburský je nymburský (viz Jak jsem se dobral k NYMBURSKÝMU). Organizátorky - děvčata z knihovny a Jana Kubová - připravily pro účastníky opět soutěže, jejichž vítězové si odnesli pěkné ceny. První byl samozřejmě písemný kvíz, ve druhé měli soutěžící rozpoznat mezi pěti různými pivy - plzeňské, Staropramen, krušovické, Budvar a Postřížiny - to nymburské. A nutno podotknout, že z deseti šest borců,

z toho i dvě ženy. Francinovu dvanáctku bezpečně určilo.

Zlatým hřebem programu byla návštěva dvou vzácných a milých hostů, někdejších aktérů natáčení filmu *Ostře sledované vlaky* - herečky, představitelky Viktorie Freic - Nadi Urbánkové a režiséra Jiřího Menzela. Jejich vyprávění bylo zajímavé, chvílemi se diváci velmi nasmáli, pani Nad'a rozprávila na slovo skoupého pana režiséra natolik,

že hovořil, aniž by dostal otázky od moderátora Jirky Tepera (viz záznam rozhovoru). Nakonec Nad'a Urbánková i zazpívala a ne nechala se zaskočit ani tím, že v průběhu písničky vypadl proud.

Nejkrásnější na Hrabalově Kersku jsou však setkání lidí, to, že si mohou popovídat. A k tomu, pravda, letos mnoho příležitosti neměli, neboť nepřetržitý proud připraveného programu skončil vlastně až v podvečer.

A to si ani mnozí nestačili prohlédnout pěknou výstavu v Lesním ateliéru Kuba věnovanou natáčení *Ostře sledovaných vlaků*.

Pro příští rok bude tedy nutné, a řada lidí po tom volala, nechat více prostoru pro neformální zábavu. Také bude nutné přehodnotit vypravení prvního, či druhého autobusu, protože zájem o dopravu do Kerska není tak velký, abychom vydávali nemalé finanční prostředky za dva autobusové spoje. ●

Nymburský je nymburský

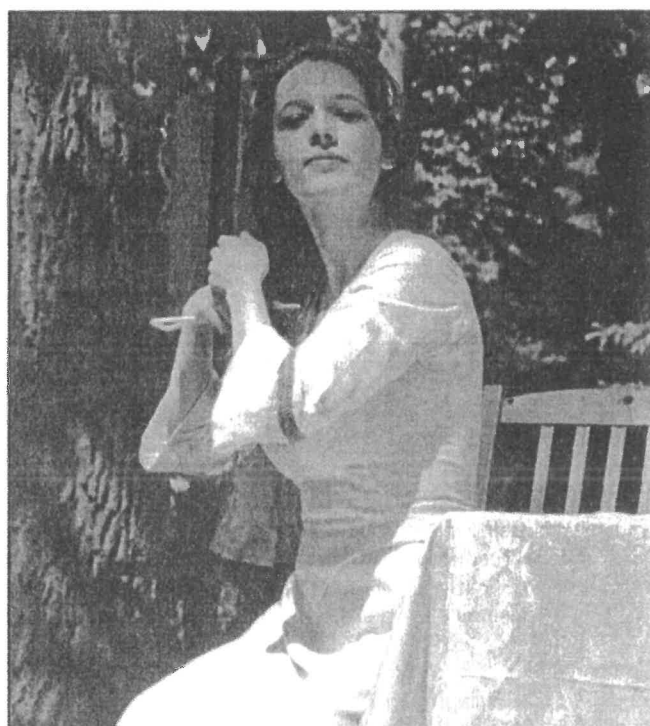
To-jo band

Jana Studničková se představuje

Soutěž pivařů

Dvě osudové ženy doktora Bohumila Hrabala

Rozhovor moderátora Jiřího Tepera s Jiřím Menzelem a Nad'ou Urbánkovou

Na jeviště přišli vzácní hosté - režisér filmu *Ostře sledované vlaky* Jiří Menzel a představitelka Viktorie Freie Nad'a Urbánková.

Jirka Teper: *V díle Bohumila Hrabala převládá mužský element. Jaký máte názor na postoj Bohumila Hrabala vůči ženám?*

Nad'a Urbánková: *Myslím si, že pan Hrabal se velmi zabýval ženami. A jeho pohled na ženy je vesměs laskavý a krásný, ať už se podíváte na kteroukoliv postavu - i ta moje Viktorie Freie, všechny jsou krásné a vždycky působí velmi pozitivně na mužské. Pan Hrabal měl a má nás holky moc rád.*

Jirka Teper: *Zkuste zavzpomínat na dobu konce šedesátých let, kdy vznikl film *Ostře sledované vlaky*, kde vy jste jako slavná zpěvačka působila ve slavném divadle Semafor...*

Nad'a Urbánková: *Ale to se pletete! Já jsem vůbec nebyla slavná, naopak, já byla úplně začátečnice, kandrás. Byla jsem krátce v Semaforu a nikdo mě neznal. Tenkrát pan režisér Menzel zkoušel jedno představení v Semaforu a tam ho asi napadlo, mi tu roli dát. Taky jsem v té době neměla kde bydlet. Spala jsem v divadle za oponou, od deseti jsme zkoušeli, večer hráli, v noci jsme točili v *Loděnicích* film, nad ránem jsem se vracela. To mi ale vůbec nevadilo, protože jsem byla mladá, ani peníze jsem moc nechtěla... Když se dneska podíváte do světa filmu, tak se tam točí honoráře v milionech, já jsem tenkrát za celou tu roli dostala 450 korun. A bylo mi to jedno, mě nešlo vůbec o peníze. Byla jsem přešťastná, a jsem do dneška, že jsem tu roli dostala.*

Jirka Teper: *U nás doma jste byla rozhodně slavná. Ještě jsem se chtěl zeptat, v divadle Semafor se scházela spousta lidí z literárních a uměleckých kruhů, už tenkrát tam bylo známé jméno Hrabal?*

Nad'a Urbánková: *Určitě. Semafor bylo šťastné centrum kulturních událostí. Tam chodil každý, kdo něco znamenal v kultuře, ale i v politice. Byla to šťastná doba.*

Jirka Teper: *Já teď něco přečtu, je to úryvek z druhého dílu trilogie pana Hrabala, je to psáno v ženském rodě, tedy jako vzpomínky jeho pani:*

„Můj muž stoupal po tom svém prkně a stal se členem Svazu spisovatelů a stal se členem redakce *Literárních novin* a s panem Menzelem sepsal scénář k filmu *Ostře sledované vlaky* a dostali za to Velkou cenu Mannheimu a ještě vyš stoupal můj muž po tom svém prkně a pan Menzel dostal za ty *Vlaky* cenu největší Oscara a potom byl můj muž s Jiřím pozván na Hrad a tam dostali oba dva Státní cenu Klementa Gottwalda.“ Co to pro vás znamenalo, ten Oscar a ten Gottwald dohromady?

Jiří Menzel: *Dostali jsme za Státní cenu Klementa Gottwalda s panem Hrabalem dohromady dvaacet tisíc. Každý deset. To byly velké peníze tenkrát. A za Oscara jsem dostal na Barrandově přidáno. Ten stálý plat byl dost malej, ale potom ty honoráře byly lepší. No ale o penězích nemusíme mluvit*

Jirka Teper: *Já jsem chtěl jenom připomenout tu absurdní dobu, kdy jste z jedné strany dostal nejvyšší světové ocenění a z druhé strany tu Státní cenu Klementa Gottwalda. Co to pro vás, jako mladého člověka v té době znamenalo? Podle mne to muselo být něco schizofenního.*

Jiří Menzel: *Ta doba byla velká paráda - říkalo se tomu Pražské jaro. Tady to vypadalo, že bolševik, ne že bude od války, ale že malinko změkne a že to bude tak, jak jsme si všichni přáli, že ty blbosti z padesátých let budou pryč, že to vezmou do ruky mladší a chytřejší lidi a že tu už nebude cenzura a nebudou takový ty hlouposti, který se dělaly, že komunisti prostě dostali rozum. Byl Dubček, měli jsme nového prezidenta, svět nám fandil. A tím jsme žili. A vedle toho byl nějaký Oscar věc zcela bagatelní. Jenže potom, než jsme se vzpamatovali, přijely ruské tanky a pak to bylo ještě daleko... no... zajímavější.*

Moderátor Jiří Teper s panem Menzelem

Jirka Teper: *Ještě k těm *Vlakům*, dnes už je to, řekl bych, kultovní film, ale tenkrát to byl film třicátníků, panu Hrabalovi bylo něco přes padesát. Jak jste si užívali ten úspěch?*

Jiří Menzel: *Tenkrát to nebylo důležité, ten úspěch. Dneska mají úspěch zase ti mladí, to je úplně v pořádku, normální.*

Nad'a Urbánková: *Když mluvíte o těch úspěších - pro mne *Ostře sledované vlaky* znamenaly první cestu do kapitalistického zahraničí. Tu cestu jsme absolvovali tady s panem režisérem. Pro mne to byla nesku-tečná historka.*

Jednoho dne mi pan režisér zavolaal a povídal: Hele, mám nové auto, chceš se mnou jet do Vídně na festival?

Jiří Menzel: *To byl trabant!*

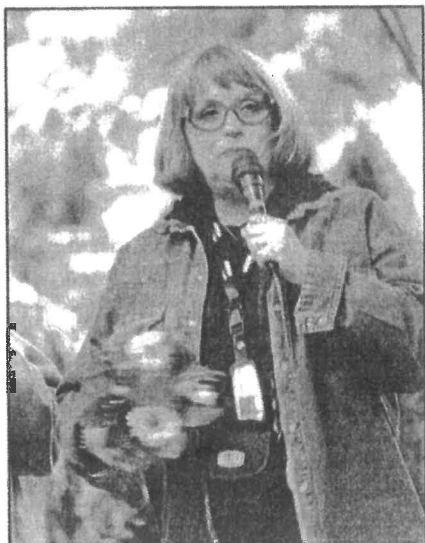
Nad'a Urbánková: *Ano byl to trabant. On měl jako první v Československu trabanta. Byl květen, nádherný počasí. Jirka pro mne přijel trabantem a vyrazili jsme.*

Jiří Menzel: *Měl jsem ho asi tři týdny a do té doby jsem autem nejezdil.*

Nad'a Urbánková: *Celá kalvárie začala tím, že když jsme byli před Znojmem, jelo před náma auto, před ním ještě jedno auto, a to před náma dalo blinkr, že bude předjíždět, takže Jirka dal taky blinkr, že bude předjíždět, ale to auto před námi nepředjíždělo, ale odbočovalo doleva, tím pádem i Jiřík musel uhnout doleva, ale tam už nebyla silnice, ale zahrádka. Lidi tam po obědě popíjeli kafičko, Jirka trošku zboursal plůtek, ale ti lidé byli bezvadní, pozvali nás na kafe. Pokračovali jsme dál, přijeli jsme do Rakouska a Jirka povídal, že musí nabrat benzín. Přijeli jsme k pumpě a pumpaři zírali, protože Jirka vyndal z kufru kýhl a klacek a žádal do něj nalít benzín a olej a tím klackem to promíchal a teprve potom vzal trychtýř a tu směs nalil do Trabanta. Sklidili jsme potlesk, když jsme se opravdu rozjeli.*

Teď se trochu vrátím na začátek. Když jsem se dozvěděla, že pojedou do Vídně, tak jsem si

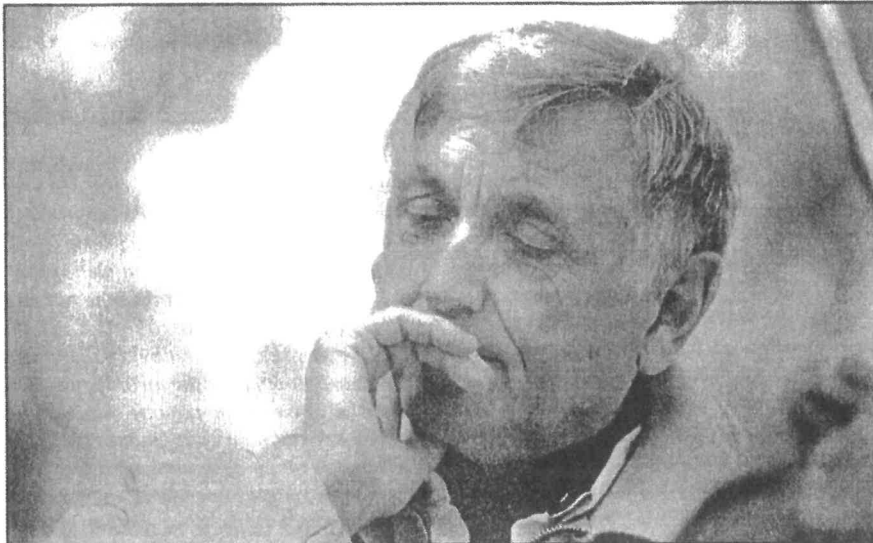
řekla, že musím mít krásné šaty. A protože jsem byla chudá a Věra Křesadlová měla Formana v Americe, tak si občas někde v Tuzexu koupila nějakou hadru, půjčila mi nádherné modré šaty - moc mi slušely - i kufr mi půjčila. U hotelu Internacional, luxusního pětihvězdičkového, přišel pikolík v livrejce ze zlatými prýmký a zepal se, máme-li zavazadla. Dala jsem mu kufr a Jirka mu podal sportovní pytel, takové se u nás tenkrát nosily - vidím jako dneska, že ten pikolík vzal můj kufr a štítivě do dvou prstů ten pytel... Přišli jsme nahoru do obrovského apartmá, ve kterém jsme bydleli Jirka, pan Hrabal a já. Uprostřed haly toho apartmá byla obrovská stříbrná misa - všechno ovoce, na které jste si vzpomněli, plody, které jsme ani nikdy neviděli a věci, na které jsme v tom našem Československu stávali strašně fronty. Nejprve jsem si myslela, že je to umělý, na ozdoby. Pak ale přišel ředitel hotelu a řekl, že je to pozornost pro vzácné hosty a že to můžeme sníst.

Nada Urbánková v euforii

Jiří Menzel: *Byli jsme tam celý týden. Já, Naďa, pan Hrabal a Olinka Schoberová. Chodili jsme Vídni, my dva a ty dvě krasavice, a pan Hrabal chodil za nima a říkal: Ty jsou jako labuť a my bychom měli sbírat jejich peří. Pak jsme taky byli s Olinkou a s Nadou ve vídeňském muzeu a prohlíželi jsme si obrázky a dali jsme se do řeči s kustodem. On se ptal, co tam děláme a já jsem mu řekl, že jsme tady s filmem Scharf beobachtete Züge. On se podíval na Olinku Schoberovou a povídal: Aha, ona v tom hraje hlavní roli.*

Platili nám pobyt celý týden, abychom se mohli poslední večer zúčastnit promítání Ostře sledovaných vlaků - přijít na pódiium, uklonit se a jet domů. Tak jsme tam vyparádění přišli a oni pustili ještě krátký

Jiří Menzel v zadumání

film. Naďa řekla, že si ještě odskočí přepudrovat nos, ale trvali jí to dlouho, ten krátký film byl krátký, a my jsme se šli klanět bez ní. Takže si Naděnka, chuděra, brala ty šaty zbytečně.

Nada Urbánková: Já jenom dodám, že když jsem se vrátila z té toalety, tak jim říkám: Tak jdeme, ne? A oni: My už jsme tam byli. Takhle jsem si tedy propudrovala slávu ve Vídni. A pak už mě Jiřík nikdy nikam s sebou nevzal.

Jirka Teper: Chtěl bych se ještě zeptat pana režiséra, který je od jisté doby „jen“ režisérem divadelním, zdali se něco nezměnilo na stanovisku, že už točit filmy nebude. Jestli nepřišla nějaká změna k lepšímu. Při loňském Hrabalově Kersku vás tady Jaromír Hanzlík veřejně vyzval, abyste překo-

nal, s odpuštěním lenost, a vrátil se k panu Hrabalovi. Tak jestli vás někdo náhodou neobrátil na filmovou cestu.

Jiří Menzel: Nevím o tom.

Jirka Teper: To je hrozná škoda.

Jiří Menzel: Já neříkám, že nebudu točit. Já jenom nevím co. Nemám chuť si psát něco do šuplíku. Když přijde slušný námět se slušným producentem, budu rád dělat.

Jiří Teper: Pan Hanzlík vzpomínal, že byste se mohli sejít po dvaceti letech od Postřížin na jejich pokračování...

Jiří Menzel: Ať se z pana Hanzlíka stane filmový producent, sežene peníze a já mu to rád udělám.

Jirka Teper: My mu to vyřídíme.

Děkujeme, že jste si na nás udělali čas a přijeli na Hrabalovo Kersko. ●

- Jak jsem se dobral k NYMBURSKÝMU -

Již při pátém Hrabalově Kersku jsem od kolegů z organizačního štábu dostal zadání - připravit dramaturgii pro příští ročník, a to na téma pivo a pivovar. Po nabytých zkušenostech z předchozích dramaturgií -

Městečko u vody a Postřížiny - jsem na to nerozvážně kývl. Vždyť Hrabalovy texty mají natolik dramatickou povahu, že stačí je jen přiřadit k jednotlivým postavám a převést do první osoby.

Jenže...! Dělat dramaturgii Postřížin, to je brnkačka. Stačí si vzít jednu útlou knížečku a sednout k počítači. Ale kde začít, když zadání zní: pivo a pivovar. Musel jsem znovu přečíst nějakých dvanáct patnáct knížek, abych nakonec dal stranou Postřížiny, Městečko, kde se zastavil čas. Rukověť pábitelského učně, Automat svět - respektive Smrt pana Baltisbergra, Domácí úkoly z pilnosti, Morytáty a legendy a Taneční hodiny pro starší a pokročilé. Ze všech těchto sedmi knížek jsem čerpal texty pro dramaturgii, kterou jsem chtěl spolu s panem Hrabalem vzdát hold Postřížinskému pivu (ač sám jsem jakožto totální nepič odsouzen k nepoznání oněch slastí, které svým vyznavačům poskytuje) konečnému dramatickému útvaru, jsem, spolu se sladovníky, kteří ho ve hře pilně konzumují, dal název Nymburský je nymburský.

Jak se mi podařilo dobrat se podstaty Hrabalových textů a zprostředkovat je divadelnímu publiku, nechť posoudí diváci a herci. Já jen mohu říci, že nymburští divadelníci to zahráli tak, že jsem se bavil velmi dobře. A doufám, že nejen já.

Honzka Řehounek

Nymburští herci ve finále inscenace Nymburský je nymburský

Vysypal na hrob uzávěry od pív, která vypil v Austrálii

(řeh) Prostřednictvím mého kamaráda - novináře Mirka Karáska z Kroměříže, původem z Dymokur, ke mně připutovalo několik hustě popsaných stránek - až z dalekého australského Sydney. Někdejší Moravák - Pepča Stejskal, nyní žijící, jak říká, v Novém Jižním Valašsku, napsal na pěti listech životopis svého někdejšího přítele Bohumila Hrabala. On to vlastně je životopis jen na první pohled, na první přečtení. Mezi řádky se skrývá vyznáni hlubokého vztahu a úcty čtenáře z daleké ciziny k autorovi, který za ním přicházel na druhou polokouli a přinášel mu příběhy z míst jeho mládí, které znal, pamatoval si lidi, kteří tam žili, a jenž mu tyto své příběhy nabízel napsané krásnou a jadrnou češtinou - jeho mateřskou řečí.

„Proč je Hrabalovo dílo tak oblíbené a populární? Především proto, že zábavným stylem a s lehkou ironií vytváří a vykresluje lidské situace, se kterými je čtenáři lehce se ztotožnit. Hrabalův originální, vizuálně přitažlivý způsob psaní má styl malířských technik: od kýčovitě malebnosti až po brutální techniku akční malby Jacksona Pollocka. Hrabalova paleta má škálu všech barev, od melancholie přes grotesku až k černému humoru. V průběhu četby je Hrabalův čtenář vzděláván na poli výtvarném, literárním a filosofickém. Doplní si znalosti z vlastivědy, dějepisu, náboženství. A navíc se mu dostane sexuální výchovy a mravního ponaučení... Postavy Hrabalových knih jsou obyčejní lidé, kterým, i když jsou na dně, se jeví život někdy až k zešílení krásným. V celém Hrabalově díle se nevyskytuje záporný hrdina. Paralelně se jeho tvorbu, kromě lásky k životu a lidem, prolíná úcta k přírodě, jmenovitě pak k jeho kočkám a kocourům na chatě v Kersku,“ napsal pan Stejskal.

Druhou část písemné zápsky, z června 2004, si dovoluji přetisknout celou, neboť v ní pisatel vzpomíná na svá setkání se spisovatelem:

„Znali jsme se s panem Hrabalem asi tak od roku 1963. To jsem ještě bydlel v Kroměříži. Po mém přesunu do Brna jsme se viděli častěji, ať už to bylo v Praze či na jejich chatě v Kersku. Tam jsem se také jel rozloučit, v létě 1978, týden před svou cestou do Austrálie. A sešla se tam čirou náhodou (víme, že náhody existují) skvělá společnost: kromě pana Hrabala a jeho paní tam byl jeho bratr Slávek, básník Karel Marysko, sochař Preclík, taky několik motocyklových závodníků s pochroumanou páteří - na kolečkových židlích. Všichni jsou trvale zakotvení v Hrabalových textech. Přijžděli další známí - nějaký vědec dovezl fotky buněk pořízených na tenkrát nejlepším makroskopu v nějakém pražském výzkumném pracovišti. Hrabal napíchal fotky rýsováčkama na borovice s komentem, že je to výstava buněk v lese.

Do Austrálie mi pan Hrabal posílal svoje knížky, když mu občas bylo povoleno něco

málo (a většinou cenzúrou okleštěno) vydat. Podle písma na balíčku jsem hned poznal, že to balila pani Eliška - Pipsi. Adresy odesílatele a adresáta psané její rukou jsem vždy pečlivě vystříhal a nalepil na knížku. Někdy jsem si telefonovali. Hrabalův telefon byl odposlouchávaný a rušený, někdy až po několika hodinách pokoušení o spojení, jsme si řekli pár slyšitelných vět.

Poslal jsem panu Hrabalovi pozvání k návštěvě, úředně ověřené. Bohužel kolidovalo s jiným pozváním, a to na přednáškové turné po amerických univerzitách, které zorganizovala studentka bohemistiky - američanka April Gifford (Dubenka). Moje pozvání si Hrabal zarámoval a pověsil na zeď. Jak mi bylo řečeno, často na ně poukazyval se slovy: Nezlobte mě, nebo jednu za Pepčou!

S Hrabalem jsem se znovu viděl až po letech, v roce 1990, při mé první návštěvě rodné hroudy. Byl jsem takřka varován, že Hrabal je nerudný starý pán, ale k údivu všech okolo stola, bylo to v pivnici U Tygra, si posadil mého australského synka Toma vedle sebe a důvěrně spolu hovořili. Během každé mé návštěvy jsme se viděli tak často, jak to jen bylo možné. Po sezení u piva s přáteli mi vždy nabídl svézení jeho taxikem - bydlel jsem v jeho směru. Cestou okomentoval historii lokalit, kolem kterých jsme projížděli, a osob s nimi

spojených, takže každému taxikáři a mně pochopitelně taky se dostávalo doplňování (nekonečných) mezer ve vzdělání.

V loňském roce jsem navštívil pana Hrabala, bohužel už ne v hospodě, ale na hrbitově v Hradištku. Na hrob, ve kterém jsou také uloženy ostatky jeho ženy, rodičů, bratra Slávka a strýce Pepina, jsem nasypal pytel pivních uzávěrů, vršků od pív, vypitých v Austrálii mnou a mými přáteli na zdraví jeho a nás všech. (Však také Dáša Hrabalová nadávala, když vybírala stovky plechových pivních čepiček z oblázků na hrobě, že panu Stejskalovi muselo v té Austrálii pěkně znít v uších - pozn. redakce).

Po Hrabalovi zůstal v české literatuře obrovský kráter a je otázka, zda se najde talent, který bude schopen Hrabala, ne napodobit, ale dosáhnout či dokonce předstihnout. Nebude to jednoduché, laťka kvality Hrabalova díla je posazena vysoko!

Hrabalovi čtenáři, ti pozorní, vědí, že v jeho díle je zmapováno, zaregistrováno a verbálně ilustrováno takřka všechno. Takže nás nepřekvapí, že Bohumil Hrabal komentuje i nás, Hanáky, a to v Tanečních hodinách, slovy strýce Pepina: „... moje maminka... byla údernice na pěstování řípy... ovšem kampak by se kdo hrabal na Hanáky, ty potvory vycouvali z pole, když okopávali řípu, nenechali na poli ani cápotu...“

PERLIČKY K POSLECHU

Vydavatelství Českého rozhlasu Radioservis nabízí posluchačům vedle knížek také zvukové nahrávky a to jak s hudbou, tak s mluveným slovem. Kompaktní disk, který vyšel v květnu, nás potěší hned z několika důvodů. Prvým je to, že výtěžek z prodeje půjde na pomoc vozičkářům prostřednictvím Centra Paraple. Další milou okolností je to, že výběr nazvaný PERLIČKY BOHUMILA HRABALA vychází v době, kdy si připomínáme autorovy nedozité devadesátiny, a všechny příznivce tohoto velkého spisovatele potěší i fakt, že jedna povídka tu je v jeho vlastní interpretaci.

Kdo se tedy před nedávnem v rozhlasovém studiu sešel a co nahrál, nebo lépe řečeno načel? Jiří Menzel je interpretem povídky *U zeleného stromu*, kde se prolíná prostředí hospody s příběhem tramvajáckým a motoristickým. Ve výtečném podání Viktora Preisse tu je obrázek z pavlačového domu zasazený do povídky *Dáma s kamelemi*, která vyšla v roce 1964 v knize *Pábítelé*. Ze druhého vydání této knihy (1969) pochází další příběh, který je v Hrabalově tvorbě docela výjimečný, protože čerpá námět z venkovského prostředí. Jmenuje se *Kopretina*, což je jméno krásy y ze stáda pasáčka Kryštofka, a čte ji Zdeněk Svěrák. Po-

vidka následující vyšla sice již v roce 1963 v knize *Perlička na dně*, ale určitě nepatří k těm Hrabalovým nejnámějším, které jsou zařazeny v nejrůznějších výběrech. Proč se jmenuje *Křtiny 1947* se dozvidáme až na samém konci příběhu, který je o pytláčení, motorismu a pohřbech, a Josef Abrhám ho čte tak, jako by byl napsán právě pro něj. A už jsme u povídky poslední, jejíž název *Pábítelé* je nejen zároveň názvem knihy, ale stal se i jakýmsi symbolem pro charakteristiku celé Hrabalovy tvorby. Tento popis návštěvy kraje zaprášeného cementem, kde se svými rodiči žije mladý malíř, jehož obrazy září těmi nejjivějšími barvami, přečetl Bohumil Hrabal v rozhlasovém studiu již v roce 1964. Tato nahrávka tvoří závěr alba, řekl bych až dojemný. Další povídky jsou samozřejmě trochu kráceny, ale vždy je to provedeno tak citlivě, aby nebyl porušen smysl příběhu. Ke krátkým hudebním předělům byla použita hudba Jana Klusáka zkomponovaná pro rozhlasovou inclusioni Rozmarného léta. Úvodní slovo do bookletu napsal Zdeněk Svěrák, který připomíná, že se Bohumil Hrabal stává naším nejnámějším spisovatelem a na úplný závěr si vypůjčil slova jedné postavy Hrabalovy povídky, když říká: „Nekupte to...!“ *Ivan Kott*

Samoty krajin i ducha Bohumila Hrabala a Jacka Kerouaca

Když husákovský normalizační režim v roce 1970 skartoval vydání hned dvou nových knih Bohumila Hrabala a ze samotného, již slavného spisovatele učinil (rozpuštěním tehdejšího Svazu spisovatelů) „spisovatele v likvidaci“ a zařadil ho do dlouhého seznamu společnosti nepřijatelných, bylo Hrabalovi již jasno: s vydáváním knih a dalším publikováním je na dlouhý čas konec. (V ČSSR skutečně oficiálně jeho texty od roku 1969 až do roku 1976 nevycházely!) Hrabal se cítil zaskočen, nikoliv však umlčen. Emigrace byla pro něj nepřijatelná, neuvažoval o ní. „*Nejsem emigrant ani vnější, ani vnitřní. Když, tak emigrant do lidské věčnosti.*“ vzkázal na adresu svých karatelů. „*Byti na dně a hleděti vzhůru,*“ říká si Hrabal v duchu „dharmovského tuláctví“ i taoismu své životní krédo a zároveň pociťuje téměř až fyziologickou potřebu psát. Psaním se osvobodit, vypovídat se, uvolnit a pobavit. Z dusivé mizérie Prahy se téměř natrvalo stěhuje do své chaty v Kersku, necelých padesát kilometrů od Prahy a pár kilometrů před Nymburk, kde prožil své dětství, ale odkud mu také dali najevo, že dveře jsou přivřené. Dobrovolně-nedobrovolně se uzavírá v lesnaté krajině, toulá se sám dlouhé hodiny přírodou, prochodí desítky kilometrů kolem Labe, v samotě sršícího ticha, přerušovaného jen sténáním větru v korunách vrzavě skřípajících borovic. Stává se tak oním „cestářem“ na samém konci rozlehlé krajiny, ztraceném v provazcích dešťů a sněhových bouří, neprostupných závějích, v bázlivém a zlověstném nepochopení domorodců, o kterém záhy napíše v závěru „Anglického krále“. V požehnaných chvílích v Kersku tak Hrabal usedá k psacímu stroji i když (a právě proto) vědom si toho, že co nyní napíše, stejně nikdo nevydá, tudíž není nutné texty nikterak korigovat a upravovat.

Když na počátku léta 1956 dosud známý spisovatel Jack Kerouac (1922-1969) nastoupil místo ve stanici požární hlídky na Pusté hoře, jeho knihy ještě nenašly nakladatele. Za rok 1951 jich napsal devět. Tuší, že na světě z nich svět nezapomene, ale pouze román „Na cestě“ byl zatím jako jediná kniha v tisku.

Přesto bouřlivý beatník Kerouac již záměrně hledal samotu a skrze ni i nové duchovní zážitky. Na jednom z nejdolejších a bohem opuštěných míst USA, kaskádovým hřebeni hor táhnoucím se od západního pobřeží až ke kanadské hranici, uprostřed klidné a zároveň hrozivé krajiny, kde již názvy hor vyvolávají strach (Hora hrůzy, vrchol Ztracení, Hora beznaděje) našel Kerouac svůj cíl. O nejzapadlejší stanici lesní správy pro sledování požárů na Pusté hoře, kam nevedla žádná silnice a cesta z nejbližší stanice trvala tři dny (jen pouhých 12 km od kanadské hranice) Kerouac usoudil, že právě to je ono skvělé místo k nalezení klidu a míru... pro psaní (a nebo, aby spisovatel zešlel). Má na to devět týdnů, celých šestdesát tři dny.

Během osmnácti dnů horkého léta v roce 1971 Bohumil Hrabal v Kersku doslova vychlípl svůj největší epický text (román) „Obsluhoval jsem anglického krále“. V prudkém letním slunci píše „alla prima“ tak, že děj románu dostává rotaci, příběhy na sebe navazují, začínají po sobě chňapat a psací stroj se doslova zakusuje pod prsty spisovatele, který ani nestačí myšlenkový tok události zachycovat. A vzhledem k tomu, že za ním nikdo nepřišel na návštěvu, Hrabal příběh dopsal v rekordním čase.

Poslední rok si Jack Kerouac uvědomoval, že vyčerpal svoji fantazii spisovatele. Do hor odešel s úmyslem prožít vizi, která změní jeho život. V dopise G. Snyderovi se přirovnal k Chuj-nengovi, který po svém zvolení patriarchou utekl na Supí horu. Ani Kerouaca tu nikdo z lidí nevyrušoval, mohl se oddávat vizím, zpívat, psát, číst, meditovat. Věřil, že je tu skutečně připraven na duchovní osvětlení - vzdýt' ne nadarmo se značnou dobu před tím /téměř tři roky/ věnoval buddhismu.

Na Pusté hoře došlo u Kerouaca k úplné něčemu jinému... Prvních několik dní samoty se mu sice zlepšila nálada, ale brzy se začal nudit. V malé chatrči požární hlídky neprožil žádné osvětlení, ale naopak pocit bezbřehé nudy, osamění a zoufalství horší, než kdykoliv před tím. Na Pusté hoře se Kerouac především ocitl tváří v tvář sobě samému. Bez alkoholu, bez drog, bez možnosti cokoli předstírat, plně nenávisl k sobě. Nikdo se nedožil, s jakým děmony a běsy v sobě zápasil. „*Nežádám, abych psal, všechno je nic. Na Pusté hoře se člověk naučí nicotě,*“ napsal Kerouac. Pro nekonečnou prázdnost byl tak intenzivní, že změnil jeho vnitřní život a jako spisovatele jej prakticky zničil. Kerouacův životopisec Tom Clark doslova řekl: „Pobyt na Pusté hoře vlastně způsobil, že Kerouac prakticky přestal psát. Brzy na to se dostavila sláva... ale on už se nevzpamatoval. Úplně ztratil schopnost psát.“

„...za týden, za měsíc, už příroda omrzí, dokonce vzniká správný dojem, že příroda na nás nečeká, že je chladná a nepřátelská.“ poznamenal si Hrabal v „Sešitku nerozlišující pozornosti“. „*Je třeba pěkně, já si sednu a vím, že mám před sebou tu strašlivou nudu... tak sedím a zírám do srdce té věčnosti, ty krajiny, která je krásná a čím je krásnější, tím víc vidíš, že na tebe sere, že je hluchá, že příroda je neskonale surová na oddívatele. Ona má své zákony... a já, kterej jsem tady tak dlouho, přesně vidím, jak to teď je, jak to bude na podzim, to samý list jak zežlutne, pak začne padat sníh, přijdou mraky...*“ říkal nám Bohumil Hrabal v červnu 1991 v jedné v pražské vinárně. „... odešla tak spousta lidí, celá řada kumštýřů... když dospěli vrcholu, tak dosáhli té prázdnosti, stanuli před tím obrovským a gigantickým NIC... no a spáchali sebevraždu...“

Za několik měsíců po návratu z Pusté hory na konci léta 1956 se z Kerouaca stal

nejslavnější spisovatel USA, přes noc idolem mladé generace. Příčinou byl román „Na cestě“, který právě vyšel.

Román „Na cestě“ Jack Kerouac doslova spontánně napsal za jednadvačacet dní v první polovině roku 1951 na dlouhou roli dálnopisního papíru. Když strojepis poté odnesl k nakladateli, ten jej zkoumavě prohlédl a pak mu řekl: „Bude se to muset rozstříhat a upravit.“ Kerouac prý zrudl a prohlásil, že se nic upravovat nebude... že mu to bylo nadiktováno samotným Duchem svatým. A tak román čekal dalších šest let na vydání.

Když v Kersku onoho léta 1971 Bohumil Hrabal dopsal „Anglického krále“ v poznámce na konci textu napsal, že události poslední doby jej nutí „*nechat text tak, jak je v prvních záběrech*“, s tím, až bude mít více času, tak jej prostříhá ke svěžesti. A kdyby prý na světě už nebyl, „...ať to udělá některý z mých přátel. Ať z toho sestříhají malou novelku nebo větší povídku.“ Hrabal prostě věděl, že román vůbec nemá smysl nabídnout nakladatelství a strojepis uložil rovnou na další roky do šuplíku stolu.

„...a já, podle novín, mám být jako Král beatníků, ale já jsem... a všechno moje je otrávenej z celého toho nekonečného entusiasmu nových mladejch, který se mě snažej poznat a nalejt do mě celý jejich životy, a já bych měl skákat nahoru a dolů a říkat ano, ano, to je... ale já už takhle dál nemůžu,“ poznává Jack Kerouac rub své slávy.

„...najednou vím, že jsem se dostal do slepé uličky, nemám ani sílu se dotáhnout do opuštěnosti lesů, ani nedokážu prožít důstojnou minutu mezi lidma... od vydání „Na cestě“, což mě „proslavilo“, a vlastně jsem se stal tak slavným, že jsem tři roky z toho bláznil díky nekonečným telegramům, telefonátům, žádostem, dopisům, návštěvám, čmucharům (když se chystám psát, tak do okna sklepní pracovny zahřmí MÁŠ ČAS?), nebo reportér běží nahoru do mé ložnice, kde sedím v pyžamu a snažím se zaznamenat si sen... teenagři skáčou přes dvoumetrový plot, kterej jsem si postavil pro zachování soukromí... party opilců křičí do mé pracovny: „Poď se s námi zpit...“... Nevítání známí zůstávají několik dní... A já jsem pořád v lihu, nasazuji žoviální masku, abych to všechno přežil, ale konečně si uvědomuji, že jsem obklíčen a přemožen a musím se vrátit do samoty, anebo zemřít... mně bude čtyřicet, jsem umuděnej a vyčerpanej na lehátku ve spacím vagónu...“ upřímně se zpovídá Jack Kerouac v knize „Big Sur“ (napsané na benzedrinu během deseti nocí na konci září 1960). V knize, která se stala svědectvím jeho osobní a umělecké krize, v výrazem hlubokého zoufalství. Tehdy mu bylo pouhých třicet osm let. „Pryč odsud, nebo je zle!“ uvědomuji si, jsem mimo jako tolikrát za poslední tři roky beznadějněho piti, je to fyzická a duševní a metafyzická beznaděje, o kterě se nedoživš ve škole, ani ji nemůžeš pochopit... nehledě na

to, kolik sklenic... jsi vypil, nebo kolik mescalinu a peyotu jsi měl... Tenhle pocit probuzení v deliriu tremens, kdy se bojíš děsivé smrti, ti visí z uší jako těžké pavučiny..."

„Už bych mohl mít pokoj, už jsem všechno to, co jsem mohl a chtěl udělat, udělal, ale copak čtenáři a lidé, kteří mi píší, mi dají pokoj? Naopak, teď když už jsem na dně, tak mi píší s ohromnou chutí dopisy a říkají u piva věci, ze kterých v noci ne šílím, ale jsem na okraji propasti šílenství... a tak znovu táhnu ty moje klády, ty moje řetězené spřažené kmeny někam na skládku toho mého dříví, těch mých poražených kmenů tak, jako tahají a svázejí kmeny lesní dělníci se svými koničky, jejichž život je tak na dva roky..."

Když přijdu k Tygrovi, jsem tak silně pobytém v Kersku a krmením kočara a tou mojí dnou, že se skácím na levní pivo, Velké pahory a dosáhl jsem vrcholů své představy... ale přicházejí mladíci a chtějí dělat se mnou interview anebo, že mi přinesou svůj artefakt, jen několik set stránek, a abych jim dal recenzí za měsíc... a je prosím a pak i nadávám... A já teď, když už bych mohl mít pokoj, tak sám sobě do ucha zastrkávám, mne dívat a mučit mne oknem mi byl kýmsi zastrčen do ucha hořící vajgl, a táhnu tak dál nejen to, co mi říkají a píší čtenáři, ale co se mi vrací z minulosti, táhnu tu moji kládu, ten poražený kmen mého života dál...“ píše devětašedesátiletý, již opět uznávaný a slavný Bohumil Hrabal v textu „Hořící vajgla v uchu“ (ročník 1993, aby v textu „Ubili konička tuhle“ z letošního roku pokračoval: „Jsem ubitý, ubíjený koniček... Všechno se teď na mne valí, všechno... V noci se lekám tipleňku, který bude viset nad Prahou a nad ránem se bude na mne dívat a mučit mne oknem. Mám odvahu, když mně vzbudí, nezaláhnout záclonu, ale dívat se mu do očí. Snad mi vysaje tu moji melancholii. Stačí, jen se nebát... Jestli je krásné počasí, jestli prší, já už mám vyumováno, můj rituál... je... Ráno sebevražda, odpoledne jedno pivo a pak celkem čtyři piva... a tak až do večera Štědrý den. Ráno sebevražda... atedium vitae... protože ve střední Evropě je lepší nevystřízlivět a netrpělivě čekat, kdy bude konec filmu..."

Jacka Kerouaca až do smrti provázel pocit osamocení, smutku a nudy. Připadal si nakonec víc na dně, než jeho románové postavy.

Na konci listopadu 1958 začíná Kerouac psát knihu „The Darma Bums“ („Dharmoví tuláci“). V podtitulu knihy, která byla opět psána na roli dálnopisného papíru, je věnování Chan-šanovi. Ale byl to prý zážrak, že navzdory alkoholickým mezíhrám se 9. prosince Kerouac dopracoval k poslednímu řádku. Právě v této knize, v její 32. kapitole, popisuje Kerouac své zážitky z požární hlídky na Pusté hoře.

V roce 1963 vydalo SNKL v českém překladu útlý knižní výběr z tvorby Jacka Kerouaca pod názvem „Říjen v železniční zemi“. Z knihy „Dharmoví tuláci“ je tu převzata část 32. kapitoly, ale v tomto uspořádání je tato ukázka nazvána „Hlídač lesů“. Bohumil Hrabal byl Kerouacovým „Hlída-

čem lesů“ doslova nadšen. V jednom z dopisů Dubence z roku 1989 píše: „Dubenko, pro mne je nejkrásnější povídka na světě Kerouacova povídka Hlídač ohňů...“ Hrabal komolí název - na mysl má Hlídače lesů: A v „Klíčkách na kapesníku“ před tím - v roce 1985 - shodně uvádí: „A dá se říct, že třeba ten Hlídač ohňů, jedna povídka Kerouacova, je nedostižně krásná. Jedna z nejkrásnějších povídek na světě, že se člověku tají dech.“

Svrázný opilecký básník, samotář Chan-šan i Jack Kerouac, taktéž opilec radostných i děsivých prožití, beatnický rozervanec - jako by oba společně v nekonečném prostoru a času podávali napížečnou ruku k zenové meditaci... „No vidíte,“ jako by jim Hrabal odpovídal s úsměvem na dálku, „a my jsme seděli na Hrázi Věčnosti v Libni, pili jsme pivo a milovali jsme věčnost tak, že jsme radostí křičeli smíchy...“ A skutečně v té polovině let padesátých se u Bohumila Hrabala v Libni scházeli přátelé, pili kvanta piva, předčítali si navzájem své texty, „...naše zamilovaná četba byl Lao-c, jediná věta z jeho díla, vždycky jiná, nám naplnila celý večer.“

V „Klíčkách na kapesníku“ Hrabal píše: „Takový Kerouac anebo Ginsberg určitě oplodnili naši generaci těch mých let. Jsem fascinován Kerouacem... všema těma, kteří navázali na tzv. dharmovské vandráky, kteří uvěřili velice dobře, že spisovatel má být na dně, aby moh hledětí vzhůru.“ A o kus dále v textu Hrabal pokračuje: „My jsme mluvili o zenbuddhismu, mluvili jsme o Upanišádách, mluvili jsme o La-C‘, to všechno ti kluci, o kterých mluvím, ta skupina těch beatníků, ti dharmoví vandráci věděli... nebyl rozdíl mezi životem básníka a figurou, o které je psáno, že to bylo identické... Mělo to vždycky něco náboženského, že život je vlastně fascinace, která ale směřuje vždycky minimálně někam k transcendentu... To zase navazuje na Lao-ce‘, filozofii Lao-c‘ a jeho knihu o Tao, a Tao je cesta. Ovšem Lao-c‘, který to napsal, je stařec. A Kerouac psal On the road jako mladý muž. A hlavně jsem obdivoval to, že psal vždycky v prou-

du. Proud myšlení. On the road je napsána ve velmi krátkém čase. Jako kovářské dmuchadlo, nadechnutí, vydechnutí.“

Myslím, že skutečně lze nalézt nejednu pozoruhodnou vnější i vnitřní podobnost Jacka Kerouaca a Bohumila Hrabala, jak jsem se zde pokusil částečně nastínit a to nejen v rámci blízkosti až „programového outsiderství“. (O porovnání americké literární beat generation 50. let a pražských neoficiálních skupin samizdatu padesátých let se zmiňují v předmluvě knihy Egona Bondyho „Prvních deset let“ /MATA, 2003/)

Shrňme tedy ještě jednou: Kerouac napsal svůj nejproslulejší román „Na cestě“, aby za pár let vyhledal samotu Pusté hory. Hrabal psal „Anglického krále“ ze samoty Kerska. Kerouac svůj román „Na cestě“ psal volným asociacním tokem myšlenek, slov - na jeden záťah (jeho rytmus dechu a výdechu je nejmarkantnější v pasážích popisujících a evokujících jazzovou hudbu). Hrabal svého „Anglického krále“ napsal také na jeden záťah, automatickou metodou, jak sám říká „alla prima“. Kerouac své psaní nazýval „spontánní próza“. Román „Na cestě“ psal dokonce na několik desítek metrů dlouhé roli papíru do dálnopisu, aby se nezdržoval stálým zakládáním jednotlivých listů do psacího stroje. Hrabal oproti tomu psal tak rychle, až se psací stroj „zakusoval a koktal“. „Král“ byl napsán za 18 dní, „Na cestě“ za 21 dní.

Kerouac svůj román napsal v roce 1951, a protože ve strojopise odmítl opravit byt i jediné slůvko či doplnit čárku, musel si na vlastní vydání románu počkat ještě šest let.

Hrabal svůj román napsal v roce 1971 (tedy o dvacet let později než Kerouac) a také ve strojopise neopravil jediné slůvko či čárku. Na oficiální vydání románu si musel také počkat - ovšem plných osmnáct let!

„Žádné, mně stačí tohle. Mně stačí Hlídač ohňů...“ dokončuje Hrabal v Klíčkách na kapesníku.

Tomáš Mazal

Z MONOGRAFIE VLADIMÍRA BOUDNÍKA

Když shořím, tak shořím

Z deníkových záznamů, poznámek a korespondence Vladimíra Boudníka: „Jednou mám takový názor, tak jej vyslovím. Když shořím, tak shořím. Prosím. Ale člověk si musí zachovat tu sílu původní myšlenky.“

„Když jsem diskutoval s lidmi na Malém rynečku, všiml jsem si kolikrát, že lidi hledí fascinovaně na to, když já třeba jenom kreslím, ještě tam nic nevidějí, na tom obraze, jo, a už to v nich vzbuzuje určité pocity, vzruch, a znám takové případy, už tenkrát, když jsem kreslil takzvané jako seismograficky, to je, že vidím, dá mi to impuls a já, bez rozumové korektury, čistě na základě počitků, vjemů, jsem udělal několik jako črtů, několik hmatů na plátno, zasáhl jsem tam vulgárně, kolikrát jsem třeba i protrhl čtvrtku, když jsem dělal drásanou technikou, a v lidech to něco vzbuzovalo, lidi mi hleděli na ruce, a člověk tak nějak až skoro jako slastně se spojoval s okolím. A to byly právě ty moje první podněty, kdy jsem uvažoval o tom, nevyjadřovat se přímo reálnou formou, ale, jako hudebníci se třeba vyjadřují, nějak jinak, abstraktně.“

„Je logické, že kdyby člověk neviděl nikdy třeba exotický květ, nemohl by ho vidět ani ve skvrnách. A pak-li tam obdobný tvar vidí, neví, co znamená. Film, fotografie a obrazy, které nás obklopují, působí na naše zrakové orgány a tvoří tak kladný předpoklad pro rozvoj explosionismu.“

KDO JE KDO v životě a díle B. Hrabala

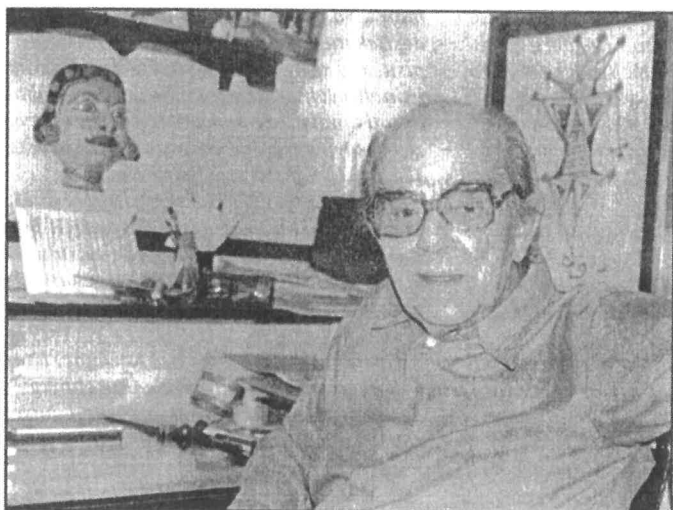
VLADIMÍR SAINER

bávník, novinář, spisovatel a vydavatel (1921 - 2003)

Narodil se 9. června 1921 v Krupě u Rakovníka.

Jeho otec Antonín Sainer (1889 - 1968) byl krejčí, ruský legionář a válečný invalida z 1. světové války. Desátník 1. střeleckého pluku 3. praporu 9. rotý Československého vojska na Rusi, hrdý na dvě vyznamenání - Kříž Svätého Jiří 4. stupně za účast v bitvě u Zborova roku 1917 a Československý válečný kříž, udělený prezidentem Masarykem v Praze v roce 1919. Byl také komunista, od roku 1921, skrývající pušku za 2. světové války, aby ji použil v roce 1945. Zbraň nikdy neodevzdal a VB si pro ni raději přišla až po jeho smrti v lednu 1968. Svoji ostrou kritikou deformace socialismu uváděl v zřetivost místní funkcionáře ve Hředlích, kde žil. V široce rozvětveném rodě se ale kromě politiky vždy pěstoval zájem o literaturu, hudbu a divadlo.

Pikantní detaily rodinné „anamnézy“ nutně ovlivnily i Vladimíra Sainera, absolventa Obchodní akademie v Rakovní-

ku. V mládí podlehl kouzlu surrealismu a poetismu. Z té doby jsou sbírky básní Roztržený celofán (literární debut, 1940), Mládí (1942) a Přezmen dní (1944). Osobně se znal s Toyen, Václavem Zykmondem, Karlem Součkem a s mnoha dalšími umělci. Za války fáral na šachtě, aby se vyhnul totálnímu nasazení.

Vesnické zážitky z krásného dětství a mládí se později staly druhým východiskem jeho spisovatelské tvorby (podrobně viz Kdo je kdo v ČR, 1991 - 2 a 1994 - 95, nakl. Kdo je kdo, Praha 1991, a Modrý jezdec, Praha 1994).

Po roce 1945 se stal v Chomutově dopisovatelem a redaktorem různých novin, posléze v Praze vojenským novinářem (1952 - 69). O tomto prostředí napsal knihy Do posledního dechu (1960) a Dva roky (1962). Jeho novinářská kariéra skončila srpнем 1968, kdy se při služební cestě po SSSR, jako podplukovník Čs. armády, ocitl v internaci. Asi náhodou prý nebyl zastřelen, možná došlo střelivo - surrealismus v pra-

xi. Po návratu do ČSSR napsal 14 reportáží V zemi okupantů. Poté byl donucen odejít od novin. Živil se různě a měl čas na vlastní práci. Po rehabilitaci v roce 1990 dostal jako plukovník v záloze Medaili za zásluhy o ČSLA 1. stupně, udělenou ministrem obrany. Jeho zvláštní „poetismus komunisty“ dokresluji Medaile za službu vlasti z roku 1957 a Medaile za zásluhy a obranu vlasti, udělená prezidentem v roce 1967.

Názorové dilema své generace vyřešil příkonem či návratem k ryzímu humanismu, který nazýval „člověčinu“.

V letech 1985 - 90 vydával v edici PPP (Přátelům Pro Potěšení) samizdatů různých autorů. Z jeho vlastních textů jsou to například MinileGranda aneb Fajfka s krasavicí (1985), Karlabrck (autors'book,

1986), Sluneční hodiny s muzikou (1987), Den veselého smutku (1988) a Pan Oton a Cvoček v chlupatém uchu (1989). V roce 1991 založil své NNN - Nejmenší Nezávislé Nakladatelství, v němž vydal mnoho titulů nejrůznějších knih. Mimo jiné dvě antologie Koniny a taky blbiny (1996) a Česká abeceda (1997). Okruh jeho přátel a spolupracovníků, s ni-

miž udržoval korespondenci, byl obrovský. Například Bohumil Hrabal, Vilém Plocek, Jiří Žáček, Pavel Grym, Jiří a Ondřej Suchý, Ljuba Hermanová, Dušan Topol'ský, Josef Liesler, Josef Híršal, Radko Pytlík, Vladimír Komárek a mnozí další.

Ve své pozdní tvorbě Sainer navázal na poetismus a dílo Bohumila Hrabala. Svoje texty sám označoval také za „pábení“ a Hrabal jej někdy s humorem uváděl jako svého pokračovatele či nástupce: „pane vladimíre sainere, to co jste napsal to je zen proud ten blábol ta hospodská historka tu kterou ovládal na počátku mého psaní strýc Pepin ten který je zakladatelem českého pábení... A Vy jste ode mne přebral tu štafetu jako jsem ji přebral už od strýce Pepina a Vy jste z té story o dámě jménem Karlabrck vytvořil artefakt který má velký oblouk a tedy se podobá dobré povídce od pana Čechova nebo návrhu na scénář pro film který by mohl natočit i Fellini... protože Vy jste rozený prozaik kterému já dávám vždycky přednost před básníkem... i když opravdový prozaik

je současně i básník... Červenec v Kersku 86 HrabalB“ (doslov ke Karlabrck, Nakladatelství ŽÁR, Ostrava 1998).

Přes všechny peripetie Sainerova života se oblouk díla básníka - novináře - spisovatele naplnil. Na sklonku života se dočkal i většího ohlasu své tvorby a zájmu některých nakladatelů, kteří vydali jeho staré i nové knihy: Den veselého smutku (2. doplněné vydání, Středočeské nakladatelství, Praha 1990), Cinkvoko (Pražská imaginace, Praha 1993), Necinová vojáci (Pražská imaginace, Praha 1994), Krasavice Karlabrck (2. doplněné vydání samizdatu, ŽÁR, Ostrava 1998, 3. vydání na www.zar.cz, 2002), Noční telefon (bibliofilský tisk, Praha 2001), Pohledy pro Bohumila Hrabala (VEGA-L a Vladimír Kvíz, Nymburk 2002), Sluneční hodiny s muzikou (2. upravené vydání samizdatu, ŽÁR, Ostrava 2002, 3. vydání na www.zar.cz, 2002), Cinkvoko (2. vydání na www.zar.cz, 2002).

Poslední dopsaná a vydaná kniha Vladimíra Sainera Sběrna krásných surovin (Nakladatelství ŽÁR, Ostrava 2003) byla asi plánovaným rozloučením i závětí. Jasnou zřetivou text je místy dost ostrý, jadrně - expresivní styl a hra se slovy ustoupily vyznání, umělecké a politické konfesi. Cituji závěr: „...Náš poslanec kecá, kecá, a tak hledá, co chce říci. Někdy se mi chce poděkovat siciálřežímu, kterému se jako vedlejší produkt podařilo oddělit zrno od plev a shoufovat lidi chytré a dobré vůle. Pan učitel chválil děti. Už nehrají tak přišerné a surové hry, jako slepou bábu, peška, nehoní po ulici káči a nešukají své kuličky. Pak se rozhodl, že přispěje na zakoupení hracích automatů pro místní hospodu, která jim pak bude přístupná. Spolek myslivců pečuje o zvěř v místním revíru velmi pečlivě. Když jsou teď laně vdovy, stěžuje si na okrese na pytláky, ale marně tam poslanci ukazují svá přirození. Parlament a vláda se po dlouhém jednání usnesly, že duchodcům přidají. V nejbližším horizontu. Následky srpnové povodňové kalamity vláda ošetří. V dlouhodobém horizontu. Stranám a vládě věřte, občaně.“

Rozsáhlou ediční činnost Vladimíra Sainera zastavilo až náhlé selhání srdce 4. října 2003. Svým přátelům a čtenářům již nestihl rozslat vydání patnácti pohlednic ze Špařlčku Míkoláše Alše „Písne pijácké a vojenské“ (2. svazek knižnice Pohrobek po bývalé samizdatové ePPP, soukromý tisk editora, Praha 2003). A pak, že Bůh nemá smysl pro humor!

Ilja Sainer

(psáno 9. 6. 2004, kdy Ti poprvé už nemohu přinést, jako obvykle, kartón: Petry žluhé dlouhé)

Associazione Alpe Adria Cinema

KOLEM BOHUMILA HRABALA

V listopadu r. 2000 jsme věnovali výstavu, mezinárodní literární konferenci a filmovou retrospektivu polskému spisovateli B. Schulzovi. Úspěch této iniciativy nás přesvědčil, že tak široce pojatý projekt můžeme opakovat, a tentokrát chceme věnovat naše úsilí českému spisovateli **Bohumilu Hrabalovi** (1914-1997).

Projekt má pracovní název **INTORNO A BOHUMIL HRABAL (KOLEM BOHUMILA HRABALA)**. Chceme pracovat nejen na životě a díle autora Ostře sledovaných vlaků, Pábitelů, Obsluhoval jsem anglického krále, Něžného barbara, ale také na kulturním - nejen literárním - kontextu, v kterém se jeho umění zrodilo, na vlivu, který jeho psaní mělo na jiné spisovatele (Maďara Esterházy, Poláka Huelleho, Itala Riccarelliho), na filmovém zpracování jeho knih a vůbec na vztahu mezi jeho dílem a kinem, malířstvím, fotografií, divadlem.

Kalendář (2004 -2005):

18. - 31. května 2004 (Udine, Università degli Studi)

Hrabal: Immagini di un tenero barbaro (Hrabal: Obrazy něžného barbara)

Fotografická výstava, kterou uspořádali český spisovatel Tomáš Mazal a Annali-

sa Cosentino, překladatelka Hrabalových knih a profesorka české literatury na Univerzitě v Udine, ve spolupráci s Associazione Alpe Adria Cinema. Tato výstava je první část větší expozice, která se bude konat v Terstu v druhé polovině r. 2005 a bude obsahovat také samizdaty a Hrabalovy koláže z 50. let.

22. října 2004 (Roma, Palazzo della Regione Friuli Venezia Giulia piazza Colonna)

Pěči českého velvyslanectví v Římě a Regione Friuli Venezia Giulia se fotografická výstava Hrabal: immagini di un tenero barbaro (Hrabal: Obrazy něžného barbara) přesune do Říma.

Léto/Podzim 2005

(Scuderie del Castello di Miramare, Trieste)

- Výstava Boudník tra avanguardia e underground. Poprvé v Itálii možnost poznat obšírné dílo Vladimíra Boudníka, jeden z nejzajímavějších českých výtvarníků 20. století, velkého přítele Bohumila Hrabala.

(Teatro Miela e Cinema Ariston, Trieste)

- Retrospektiva Cinema sul fondo - Il cinematografo di Bohumil Hrabal (a cura di Francesco Pitassio):

1. Slova, plátno. Filmová díla, která mají literární předlohu.

2. Osvobozené obrazy. Filmové představy literáta.

3. Filmové inzeráty. Dokumenty spojené s Hrabalovými knihami a s životem velkého spisovatele.

Tedy Hrabalovo literární dílo a film, nejenom tradičně, jako přenos literárního díla do filmu, ale také v nové perspektivě: Hrabal jako filmový divák, a tedy filmy, které zanechaly stopy v jeho literárních pracích. A třetí hledisko - dokumenty spojené nejen s Hrabalovým životem, ale také obsahující kulisy a místa jeho literárních děl.

(Trieste - Udine)

- Literární čtení nebo divadelní představení podle Hrabalovy předlohy.

(Scuderie del Castello di Miramare nebo Museo Revoltella, Trieste)

- Rozšířená verze fotografické výstavy Hrabal: immagini di un tenero barbaro (Hrabal: Obrazy něžného barbara), která vytvoří kontext celé akce.

(Scuderie del Castello di Miramare nebo Museo Revoltella, Trieste)

- Umění mezi Terstem a Prahou: výstava, která se přesune pak do Prahy, o terstském umění s pražskými podněty: pražské kresby Marie Lupieriové a Giorgia Carmeliche; malířské dílo Marie Pospíšilové, české umělkyně, která žila v Terstu.

(Università degli Studi di Udine, Udine)

- Na závěr, mezinárodní literární konference věnovaná Bohumilu Hrabalovi: Hrabalovo dílo, svědectví o jeho životě a díle, Hrabal jako literární vzor a "mistr". Konference (večer zahájení s literárním čtením, potom dva celé dny) se zúčastní asi 20 - 25 lidí.

Celá akce by měla být výsledkem spolupráce mezi Itálií a Českou republikou, s podporou ministerstev kultury a zahraničí obou zemí.

Projekt je vypracován a organizován Associazione Culturale Alpe Adria Cinema; referenti jsou prof. Annalisa Cosentino, Tomáš Mazal, Francesco Pitassio. Veřejnosti a tisku bude prezentován v Římě 22.10.2004 u příležitosti zahájení fotografické výstavy J.E. českým velvyslancem.

Annamaria Percavassi
ředitelka Společnosti Alpe Adria Cinema

Pražské instituce by mohly projekt podporovat následujícím způsobem:

- Uhradit náklady spojené s půjčením a expedicí exponátů a filmů české provenience
- Pojištění exponátů a filmů
- Cestovní náklady českých účastníků
- Honoráře pro české badatele a účastníky
- Přenesení filmů do VHS pro vyhotovení titulok
- Promování a reklama celé akce v České republice.

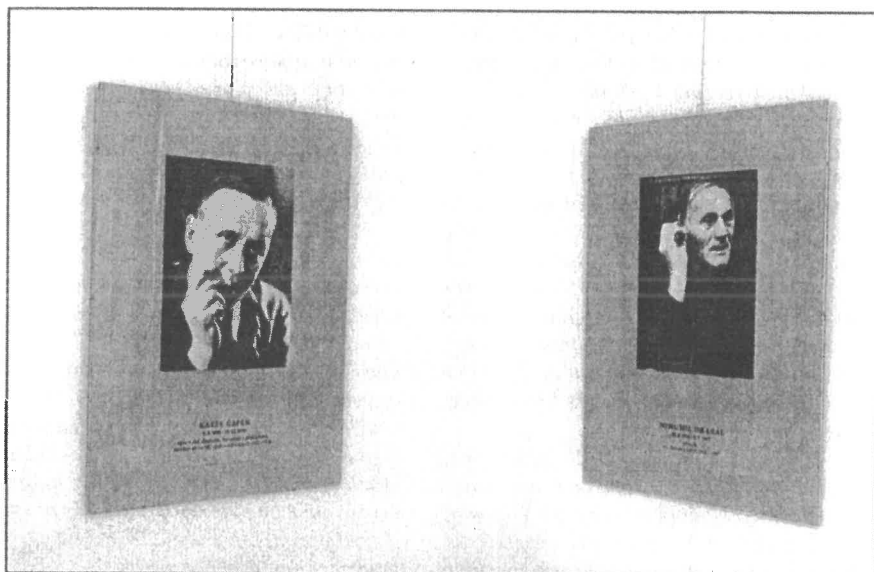
Hrabal a Nobelova cena

V Památníku Karla Čapka na Strži (Stará Huť u Dobříše) je pro letošní rok nainstalována expozice věnovaná českým kandidátům na Nobelovu cenu za literaturu.

Na velkých fotografiích s popiskem zde najdeme vskutku vybranou společnost.

Jaroslav Vrchlický byl nominován v letech 1904 - 11, Josef Svatopluk Machar v letech 1913 - 1915, Alois Jirásek v letech 1918, 1921 a 1930, Otokar Březina mezi roky 1916 - 18 a dále v letech 1921, 1925, 1928 a 1929. Opakovaně se v nominacích od roku 1932 do roku 1938 objevoval Karel Čapek. Posledním českým spisovatelem, který se, stejně jako ti předcházející udělení ceny nedočkal, byl Bohumil Hrabal (nominace 1991 - 1997).

Jaroslav Seifert byl jediným českým literátem, který toto významné ocenění obdržel, a to v roce 1984.

AUTOŘI SAMIZDATU V MUZEU

Poslední velkou akcí celé série oslav Hrabalovy devadesátky byla od 1. června do 11. července výstava „Autoři samizdatu“ ve Vlastivědném muzeu v Nymburce. Souběžně s ní byla přístupná ještě expozice „Polaban Nymburk - 95. výročí“ - spojnicí je právě osobnost Bohumila Hrabala, neboť on svého času hrál jako dorostenec za Polaban právě křídlo a fotbal byl jeho celoživotní láskou.

V úterý 1. června se konala slavnostní vernisáž. Bohužel navštívená jen hrstkou lidí. Zsvěcené úvodní slovo pronesl Dr. Josef Zumr. Podstatnou část jeho myšlenek jsme pro čtenáře Nymburského pábítela zaznamenali:

„Samizdat je odpovědí svobody myšlných tvůrců na režim diktatur a všemocné cenzury dvacátého století. Lidé, kteří se odmítají podřídit tomuto tlaku a snaží se uchovat si svoji osobní svobodu.

Ne náhodou je to slovo ruského původu - „samoizdatelstvo“, což bychom mohli přeložit popisem jako „nakladatelství odkázané na síly jednotlivce“. Původ tohoto slova naznačuje, že i tento jev se zrodil v jedné z největších diktatur dvacátého století. Ovšem zkušenost z moderní doby ukazuje, že i v nejtuzších režimech se najdou skuliny, kde se může uplatnit svobodná tvorba. A není to jenom zkušenost z 20. století, s obdobnými jevy se můžeme setkat již mnohem dříve...

U nás se samizdat začal šířit velmi brzy po únoru 1948, kdy zavládl režim jedné strany. To je skutečný počátek tohoto jevu u nás, pokud odhlédneme od řady ilegálních tiskovin, které se šířily za nacistického protektorátu.

Podnikem, který se zabýval výrobou a distribucí takto pojatých sborníků, byla surrealistická skupina umělců sdružených původně kolem teoretika Karla Teiga. Po jeho smrti v roce 1951 přebíral štafetu Vratislav Effenberger, mimochodem nymburský rodák. Tato činnost pokračovala až do roku 1990. Jednalo se o nejstarší a nejlépe organizovanou skupinu samizdatových publikací.

Kolem roku 1950 se zorganizovala skupina mladých lidí, která měla rovněž kontakty s již zmíněnou surrealistickou skupinou, kolem tehdy začínajícího básníka Zbynka Fišera, který si z jakéhosi protestu proti tehdy začínající antisemitské kampani zvolil židovský pseudonym Egon Bondy, pod nímž funguje dodnes. Tento mladý muž společně s několika dalšími, např. Ivo Voděšálekem či mladou básničkou Janou Krecarovou, dcerou Mileny Jesenské, založil edici Půlnoč, v níž publikovali, v několika málo exemplářích, svá literární díla, básně, povídky a různé prozaické útvary. Vedle této skupiny, paralelně, ale i v určitém kontaktu a nakonec i v dočasně spolupráci, se rozvíjela aktivita dalších umělců, výtvarníka Vladimíra Boudníka a dvojice přátel - literátů Bohumila Hrabala a Karla Maryska. Tato skupina

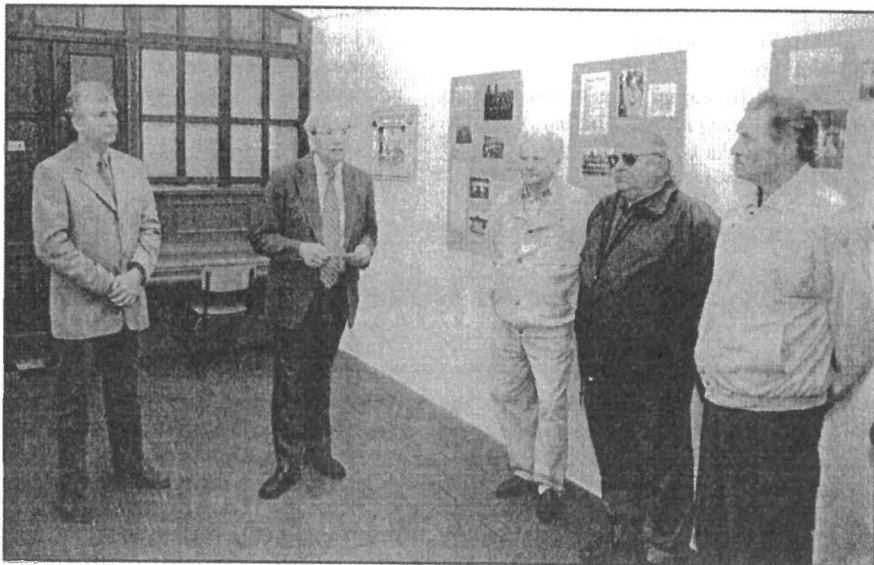
se později ve svých tvůrčích záměrech stýkala s dalšími umělci - básníky Jiřím Kolářem a Josefem Hiršalem. Z té doby pocházejí první díla Bohumila Hrabala. Rukopisy svých prvních literárních děl psal Hrabal na kuriózním psacím stroji pocházejícím z válečné kořisti, kterému říkal atomová šrajbmašina značky Perkeo. To byl stroj, který měl německou klávesnici, bez háček, bez čárek. Byly to sbírečky svázané ve dvou třech exemplářích, které pak kolovaly v úzkém okruhu přátel.

To byla raná fáze samizdatové tvorby, která skončila na počátku šedesátých let, kdy se u nás poměry značně uvolnily, liberalizovaly, a kdy řada z lidí působících v opozici vůči režimu, mohla začít veřejně publikovat. Využili toho téměř všichni - Hrabal, Egon Bondy vydává tehdy zhruba čtyři své knihy vědeckého charakteru, publikují i Jiří Kolář a Josef Hiršal. Jediný Karel Marysko zůstal věren své samizdatové činnosti a pravidelně shrnul svou tvorbu za uplynulý rok v podobě novoročenek, a ty svoje, jak říkal veršeliny, proklepal na stroji a ro-

Vaculik, Jan Vladislav, později lidé sdružení kolem skupiny Plastic People.

Vydává se rovněž ve velké míře vědecká literatura, od autorů, kteří byli odsunuti z vědeckých ústavů či z Akademie, kteří dávali při různých dělnických zaměstnáních ve volných chvílích pokračovali ve své činnosti a v podobě samizdatových sborníků publikovali výsledky své vědecké činnosti.

Hrabalova situace byla v té době specifická. Souvisela s jeho pozicí autora první velikosti, který měl značný mezinárodní ohlas. Tuto skutečnost museli respektovat i jeho odpůrci včetně těch, kdo dbali na „ideovou“ čistotu literatury. Hrabal přitom nepatřil k tzv. disidentům. Politicky jeho postoj k režimu nebyl nikterak bojovně odmítavý. Ovšem nehlubší smysl jeho tvorby, velkých děl i drobných povídek, byl v zásadním rozporu s tím, co se oficiálně požadovalo. Svým dílem a jeho masovým působením - jeho knihy vycházely ve statisícových nákladech - přispíval k oslabení režimu více, než protestní deklarace politického charakteru. Hrabal těchto

Dr. Josef Zumr (uprostřed) při zahájení výstavy

zeslal přátelům. Jediná tištěná kniha, útlá sbírka básniček z Maryskovy tvorby vyšla v roce 1969. Jinak až do své smrti odmítal publikovat veřejně v oficiálních nakladatelstvích a jeho dílo vyšlo v několika svazcích až po roce 1990. Po roce 1970, kdy u nás nastala tzv. normalizace, po okupaci „spřátelených“ armád, nastal opět rozkvět samizdatové tvorby, protože většina tvůrců, kteří se tím či oným způsobem angažovali v procesu liberalizace poměrů v šedesátých letech, měla zakázanou oficiální činnost. A protože tvorba neustávala, hledaly se nejrůznější způsoby, jak uplatnit to, co vytvořili, aby se jejich díla dostala k veřejnosti, byť v omezené míře.

Tehdy vzniká samizdat už v promyšlené organizaci, vydává se řada edic, nazvaných podle různých publikačních typů. Hlavními organizátory, kteří se starali o výrobu i distribuci tisků, byli např. spisovatel Ludvík

možnosti využil. Sice se po roce 1970 dočasně týkal publikační zákaz i jeho osoby, ale postupně se situace začala uvolňovat a některé jeho starší práce, ale i většinu nových, bylo možno vydat v oficiálních nakladatelstvích. To se ale netýkalo nejvýznamnějších jeho děl z té doby - Ohlušoval jsem anglického krále a Příliš hlučná samota. Ty poprvé vyšly až na sklonku dřívějšího režimu v roce 1989 a pak po roce 1990. Mnoho Hrabalových prací vycházelo ale vedle oficiálně vydaných zároveň v samizdatových edicích. Jeho dílo se zařadilo i do těch edic, v nichž publikovali i další zakázaní autoři, např. do edice Petlice vydávané Ludvíkem Vaculíkem... Hrabal využil všech možností, které ta doba poskytovala, tedy jak těch oficiálních nakladatelských příležitostí, tak samizdatových. Navíc vycházela jeho díla v zahraničí. Byl to jakýsi třetí proud, který oficiální a disidentickou literaturu spojoval dohromady.“

BYLI JSME NA KNIŽNÍM VELETRHU

CENA PRO NAKLADATELSTVÍ TORST

Na Polabském knižním veletrhu, který se konal od čtvrtka 2. do neděle 5. září na výstavišti v Lysé nad Labem, byly v pátek 3. září uděleny dvě prestižní literární ceny.

Tu první - Cenu Klubu čtenářů Bohumila za nakladatelský počín při vydání díla Bohumila Hrabala či za jeho popularizaci - udělil Klub čtenářů Bohumila Hrabala, a to nakladatelství Torst Praha za knihu „Spisovatel Bohumil Hrabal“ autora Tomáše Mazala. Kromě toho se porota rozhodla ocenit čestnými uznáními Chvojkovovo nakladatelství za knihu Bohumila Hrabala „Drobky z hostiny“ a knihu Vladimíra Sainera „Pohledy pro Bohumila Hrabala“, kterou vydalo nakladatelství Vladimír Kvíz Nymburk.

„Mazalova monografie Spisovatel Bohumil Hrabal přináší dosud v tak veliké šíři nikým nezpracovaný pohled na život a tvorbu velkého pábitele, detailně se věnuje i některým zatím nikdy nepublikovaným skutečnostem. Je navíc vybhavena velikým

množstvím dokumentárních fotografií, což umocňuje její sdělnost,“ zdůvodnila komise svůj verdikt.

Cenu si přijel převzít Dr. Viktor Stoilov, majitel nakladatelství Torst, spolu s Tomášem Mazalem. Z rukou Milady Hakenové dostali diplomy a stříbrné pamětní medaile vydané k devadesátému výročí narození Bohumila Hrabala.

Na Polabském knižním veletrhu bylo toto výročí připomenuto dvěma expozicemi. Nymburské muzeum sem přeneslo putovní výstavu, která se i na knižním veletrhu setkala s mimořádným zájmem návštěvníků. Pro druhou expozici

sestavil kolekci fotografií Bohumila Hrabala publicista a fotograf Milan Richtermoc.

Blízkou souvislost měla rovněž expozice o životě a díle spisovatele a nakladatele Vladimíra Sainera (viz Kdo je kdo na str. 8). ●

Cenu převzal Dr. Stoilov

Dvacet pět stříbrných medailí

Pamětní medaile vydaná Městem Nymburk k devadesátému výročí narození Bohumila Hrabala, na přední straně s portrétem spisovatele, na zadní straně s motivy Nymburka, byla udělena následujícím lidem a subjektům:

Městská knihovna Nymburk - pro Literární kabinet Bohumila Hrabala

Klub čtenářů Bohumila Hrabala - tuto medaili udělil jako Cenu Klubu čtenářů Bohumila Hrabala při Polabském knižním veletrhu v Lysé nad Labem za nakladatelský počín při vydávání díla Bohumila Hrabala či za jeho popularizaci nakladatelství Torst za vydání monografie Spisovatel Bohumil Hrabal

Milada Hakenová, jednatelka Klubu čtenářů Bohumila Hrabala, ředitelka Městské knihovny v Nymburce - za vedení Klubu čtenářů Bohumila Hrabala (tuto svojí medaili vyměnila za medaili s motivy Prahy - Libně na rubu, aby mohla být zařazena do sbírkového fondu Literárního kabinetu Bohumila Hrabala)

Vlastivědné muzeum Nymburk - pro expozici Bohumila Hrabala

František Sýkora, vedoucí nymburského muzea - za vedení expozice Bohumila Hrabala

Tomáš Mazal, spisovatel - jako Cenu za vynikající monografii Spisovatel Bohumil Hrabal

Nakladatelství Torst - jako Cenu Klubu čtenářů Bohumila Hrabala při Polabském knižním veletrhu v Lysé nad Labem za nakladatelský počín při vydávání díla Bohumila Hrabala či za jeho popularizaci za vydání monografie Spisovatel Bohumil Hrabal

Mgr. Tomáš Květák, vedoucí odboru kultury Úřadu městské části Praha 8 - za výbornou spolupráci Prahy 8 a Nymburka při zajišťování oslav 90. výročí narození Bohumila Hrabala

Dr. Radko Pytlík, literární vědec - za dlouholetou činnost v Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

Dagmar Hrabalová, švagrová spisovatele - za materiální pomoc při vybudování expozice Bohumila Hrabala v Nymburce

Dr. Josef Zurm - za trvalou spolupráci při rozšiřování expozice Bohumila Hrabala v Nymburce

Jan Řehounek, publicista a autor divadelních dramatinací - za trvalou popularizaci díla Bohumila Hrabala a vydávání Nymburského pábitele

Radek Eliáš - za významnou podporu při budování expozice Bohumila Hrabala

Ing. Pavel Benák, ředitel nymburského pivovaru - za významnou podporu hrabalovských akcí

Jana Kubová, galeristka - za trvalou podporu Hrabalova Kerska

Václav Neckář, zpěvák - za roli v Ostře sledovaných vlacích

Jiří Menzel, režisér - za režii hrabalovských filmů

Magda Vašáryová, herečka - za roli Maryšky ve filmu Postřižiny

Ladislav Kutik, starosta Nymburka - za myšlenku založení stálé expozice a Klubu čtenářů Bohumila Hrabala v Nymburce

Ing. Jiří Černý, vedoucí odboru kultury MěÚ Nymburk - za trvalou propagaci muzea a díla Bohumila Hrabala ve spojení s Nymburkem

Mgr. Adolf Toman, režisér - za inscenaci muzikálu Postřižiny

Jaroslav Šturma, herec - za vynikající ztvárnění postavy Pepina v hrabalovských inscenacích

Jaromír Hanzlík, herec - za výborné role v hrabalovských filmech

Jiří Teper, moderátor - za aktivní spolupráci při realizaci akcí Hrabalovo Kersko

Po Hrabalových stopách v zámoří i v Evropě

Když jsem se díky rozhodnutí Fulbrightovy nadace ocitla v září roku 1991 na univerzitě ve Stanfordu, abych na tamější katedře slovanských studií jako první začala učit češtinu, vezla jsem s sebou vedle zásoby jazykových učebnic a cvičebních materiálů i skromný výběr z české literatury přeložené do angličtiny. Právě s českou literaturou jsem se neočekávaně

li, jak na ně zapůsobilo setkání s Bohumilem Hrabalem, vzrušující o to víc, že k němu došlo téměř bezprostředně před naším „listopadovým uragánem“. Jak tím vším byli překvapeni a jak jsou pyš-

O víc než desítku let později jsem při svých zahraničních pracovních cestách krácela v Hrabalových stopách znovu. Bylo to na podzim roku 2003 v Oxfordu, když jsme jednoho podvečera s jiným zaníceným bo-

hemistou, profesorem češtiny na koleji St. Edmund Hall v Oxfordu a renomovaným překladatelem (mj. i *Dopisů Dubence*) Jamesem Naughtonem kráčeli úzkou uličkou New College Lane okolo domu, v němž žil a pracoval světově známý britský astronom Halley. James zavzpomínal na květnový večer roku 1990, kdy právě tudy šli s Bohumilem Hrabalem, který tenkrát cestoval po Spojeném království a besedoval se svými čtenáři v Brightonu, Londýně, Glasgowě, Bristolu a Oxfordu. Tam vystoupil v Muzeu moderního umění a nocoval ve stej-

Foto z března 1994 Milan Richtermoc

a překvapivě potkala nejdřív. Když jsem se totiž první den přišla představit a vyřídit administrativní náležitosti do místnosti sekretariátu katedry, padl mi okamžitě zrak na velký černobílý plakát s fotografií a vlastnoručním podpisem Bohumila Hrabala, čestně tam visící na čelní stěně. Catalina, sympatická sekretářka rumunského původu (nejpracovitější, nejobětavější, nejzasvěcenější a nejlidštější sekretářka na světě), mi na uvítanou s radostí i hrdostí sdělila, s jakou úctou a obdivem všichni jejich profesori, lektoři i studenti vzpomínají na návštěvu našeho předního spisovatele. Netřeba zdůrazňovat, že si mě tím Stanford získal ještě víc (bylo-li to vlastně vůbec možné), a že v tu chvíli zároveň stouplo i kleslo mé sebevědomí; misil se ve mně pocit nezprofanované národní hrdosti s okamžitě znásobeným pocitem profesionální i lidské zodpovědnosti.

A v následujících dnech a měsících se sekretářčina slova stávala skutečností; moji noví kolegové a studenti mi líčí-

ni, že jim tuto možnost zprostředkovala někdejší stanfordská studentka April Gifford (také tam učila ruštinu), která jim spisovatele skvěle uvedla. (Bohumil Hrabal na to vzpomíná ve svých *Dopisech Dubence*, v textu Na doraz.) Svěřovali se mi také, jak se jim líbí Hrabalovy knihy - většinou však znali samozřejmě pouze ty, které byly přeloženy do angličtiny. Hlavně jsme sdíleli oblibu *Příliš hlučné samoty*, kterou četli v překladu Michaela Heima z UCLA v Los Angeles (který na Hrabalovo vystoupení tenkrát do Stanfordu také přijel). Velkým potěšením později pro mě bylo, když jsem se s tímto vynikajícím lingvistou a věhlasným překladatelem během svého pobytu v USA osobně seznámila a konverzace na hrabalovské téma pokračovala. Krásným zážitkem a svým způsobem i jistou odměnou pak pro mě i mé studenty bylo, když jsme na konci akademického roku mohli alespoň kousek Hrabalovy tvorby začít s pokročilými studenty číst česky...

né koleji, kde ubytovali i mě (St. Edmund Hall). Toho večera Bohumil Hrabal cestou pozoroval a výtvarně vnímal různé poznamenané a poškrábané zčernalé zdi zmíněné uličky, což ho přivedlo ke zmínce a jakémusi výroku o tibetských mniších a jejich písmu a rukopisech. Své zážitky z Oxfordu i dalších anglických měst později sám, ač - jak bylo u něj zvykem - záměrně ne zcela věrně, vylíčil v *Dopisech Dubence*, v textu Že jsme radši nevyhořeli, který napsal v září toho roku a vydal v prvním čísle českého Playboye. Tak třeba oxfordský hostinec The Bear (U Medvěda) s krásnou sbírkou klubovních i jiných kravat po stěnách, který mu v Oxfordu také ukázali, se v jeho textu proměnil na hostinec v Bristolu se sbírkou krásných knoflíků...

Malé střípky vzpomínek na velkého spisovatele v cizině vždycky zahřály; doma zůstávají živé křehké, vzácně nezapomenutelné a hluboce prosté.

Ivana Bozděchová
FF UK Praha

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábíteľ č. 21 - 25. října 2004. Registrace: MK ČR E 1088777. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel. 325 512 723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, Vsechlapská 1666/6, 288 02 Nymburk, tel. 603 238 523, e-mail: jan.rehounek@seznam.cz. Grafické zpracování: Vladimír Kvíz, Ječná 26, 288 02 Nymburk, tel. 603 415 060, www.kviz.nymburk.cz, e-mail: kviz@nymburk.cz. Tisk: Tiskárna Marie Blechová, Potoční ul., Nymburk, tel. 325 513 025. Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 150 ks.